

Betänkandet Digital teknik på lika villkor – En reglering för socialtjänsten och verksamhet enligt LSS (SOU 2025:39)

Remiss från Socialdepartementet
Remisstid den 22 september 2025

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Alexander Ojanne

Sammanfattning av ärendet

Socialdepartementet har remitterat betänkandet *Digital teknik på lika villkor – En reglering för socialtjänsten och verksamhet enligt LSS* (SOU 2025:39) till bland annat Stockholms stad för yttrande. Utredningen föreslår en reglering som tydliggör att digital teknik får användas vid insatser enligt socialtjänstlag (2025:400) (SoL) och lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). En bestämmelse om det ska därför föras in i respektive lag. Förslaget är att regleringen ska omfatta alla typer av digital teknik som används för att utföra en insats enligt SoL eller LSS. Digital teknik som används i andra syften, till exempel för ärendehantering, beslutsfattande eller som arbetsredskap, omfattas inte. Utredningen föreslår också att den nuvarande bestämmelsen i 9 § första stycket lag (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten (SoLPuL) ska utvidgas på så sätt att den blir tillämplig vid alla insatser där särskilt integritetskänslig teknik används.

Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Norra innerstadens stadsdelsnämnd och Skärholmens stadsdelsnämnd.

Skärholmens stadsdelsnämnd har inte inkommit med svar. På grund av kort remisstid har socialförvaltningen inkommit med ett kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret är positiva till de föreslagna förändringarna. Bedömningen är dock att lagregleringarna inte medför några skillnader i sak då det redan idag är möjligt att använda digital teknik och digitala tjänster inom SoL och LSS. Stadsledningskontoret delar också utredningens bild av att det är viktigt att värna om den personliga integriteten och principerna om självbestämmande och inflytande.

Socialförvaltningen är huvudsakligen positiv men ser en risk att det kan medföra kostnader vid inköp av dyra tekniska lösningar samt att kompetensen bland medarbetare kan behöva höjas.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd är huvudsakligen positiv men anser att det kan behöva kompetenshöjande insatser. Vidare anser man att det kan behövas kunskapsstöd för att kunna arbeta kunskapsbaserat samt stöd för att säkerställa vilka tekniska förutsättningar som behöver vara uppfyllda för digitala insatser.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Jag är positiv till de förslag som lyfts fram i utredningen. Mer användning av digital teknik kan stärka den enskildes självständighet, trygghet, delaktighet och leda till andra positiva hälsoaspekter. Detta är välkommet.

Mer användning av tekniska lösningar kan dock medföra utmaningar och kostnader, dels kostnader för inköp och etablering av teknik och dels kunskapshöjande insatser för medarbetare och brukare.

Till detta önskas kunskapsstöd för att kunna arbeta kunskapsbaserat eftersom tekniken många gånger är ny och att det saknas upparbetad kunskap på området för många kommuner. Det vore också välkommet med stöd för att säkerställa vilka tekniska förutsättningar som behöver vara uppfyllda för digitala insatser inom offentlig förvaltning.

Stockholm den 10 september 2025

Alexander Ojanne

Bilaga

Remiss - - Betänkandet - Digital teknik på lika villkor – En reglering för socialtjänsten och verksamhet enligt LSS (SOU 2025:39), dnr KS 2025/764-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande av Jonas Naddebo (C) enligt följande.

Utredningen föreslår en reglering som tydliggör att digital teknik får användas vid insatser enligt SoL och LSS. Digitalisering är något som sker i alla delar av samhället och syftar till att med digitala tjänster och verktyg förbättra och effektivisera verksamheter. Med snabbare, billigare och smartare teknik kan även välfärdens verksamheter förbättra sin användarvänlighet och effektivitet.

Centerpartiet vill öka det politiska ledarskapet i digitala frågor, som varit för låg under lång tid i Stockholm. Stora och kostsamma projekt, såsom Skolplattformen och dataintrånget mot systemleverantören Miljödata har visat att det saknas tillräckligt politiskt ledarskap. För att öka stadens styrning inom digitaliseringsarbetet borde ett digitaliseringsutskott under kommunstyrelsen tillsättas.

Ärendet

Regeringen beslutade den 19 oktober 2023 att uppdra åt en särskild utredare att föreslå en reglering av användningen av välfärdsteknik vid utförandet av insatser enligt socialtjänstlagen (2001:453), förkortad SoL, och insatser enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS. Utredaren skulle även föreslå en reglering av användning av välfärdsteknik när insatser enligt SoL eller LSS ges till personer med nedsatt beslutsförmåga. Syftet är att fler av dem som vill ska kunna ta del av insatser med stöd av välfärdsteknik och att personer med nedsatt beslutsförmåga ska erbjudas insatser med välfärdsteknik på lika villkor som andra. Uppdraget omfattade även att ta ställning till om regleringen ska avse specifika insatser eller vara generell.

Under de kommande åren beräknas antalet äldre och personer med behov av särskilt stöd öka i betydligt snabbare takt än antalet personer i yrkesverksam ålder vilket ökar behovet av personal inom vård och omsorg. För att möta denna utmaning krävs nya och mer effektiva arbetssätt. Digital teknik innebär att vissa arbetsuppgifter kan automatiseras eller utföras på mer effektiva sätt. Utredningens bedömning är också att digital teknik har potential att bidra till en rad positiva effekter för enskilda som har behov av insatser. Flera studier har visat att digital teknik kan stärka den enskildes självständighet, trygghet och delaktighet. Tekniken kan också bidra till att förbättra den enskildes psykiska och sociala välbefinnande samt leda till andra positiva hälsoeffekter.

Utredningen föreslår en reglering som tydliggör att digital teknik får användas vid alla insatser enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), även insatser som inte föregås av ett beslut. En bestämmelse om det ska därför föras in i respektive lag. Förslaget är att regleringen ska omfatta alla typer av digital teknik som används för att utföra insatser, undantagen teknik som förutsätter att den förs in i den mänskliga kroppen. Digital teknik som används i andra syften, till exempel för ärendehantering, beslutsfattande eller som ett arbetsredskap, omfattas inte.

Förslaget omfattar även användningen av digital teknik när insatser ges till personer med nedsatt beslutsförmåga. Regelverket ska vara jämlikt på så sätt att möjligheten att ta del av insatser med digital teknik ska vara öppen för alla, även för personer med nedsatt beslutsförmåga.

I utredningen bedöms att det finns digital teknik som är särskilt känslig ur ett integritetsperspektiv. Det handlar om digital teknik som möjliggör monitorering, sensorering eller positionering. Utredningen föreslår att den nuvarande bestämmelsen i 9 § första stycket lag (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten (SoLPuL) ska utvidgas på så sätt att den blir tillämplig vid alla insatser där den särskilt integritetskänsliga tekniken används. Det innebär att den personuppgiftsansvarige ska säkerställa att endast de personuppgifter som är

nödvändiga för att uppnå ändamålet med användningen av tekniken behandlas samt att insamlade personuppgifter inte sparas under längre tid än vad som är nödvändigt för att uppnå ändamålet. Vidare föreslår utredningen att den personuppgiftsansvarige enbart får behandla personuppgifter för monitorering, sensorering eller positionering om den som tar emot insatsen samtycker till behandlingen. Kravet på samtycke gäller även barn alternativt barnets vårdnadshavare om barnet inte själv kan samtycka till personuppgiftsbehandlingen. Om behandlingen omfattar personuppgifter som avser en närstående som stadigvarande sammanbor med den som får insatsen, ska även den närstående samtycka till behandlingen.

Mognad och förmåga till självbestämmande kan variera mellan olika barn i samma ålder och mellan barn med olika funktionsnedsättningar. Utredningen har därför bedömt att det inte är lämpligt med en specifik åldersgräns för när ett barn ska få ett avgörande inflytande i frågor om insatser med digital teknik. I stället bör de regler som gäller i dag, enligt SoL och LSS, tillämpas när insatser ges med digital teknik. Det finns stöd från bland annat Socialstyrelsen när det gäller att ta tillvara barnets beslutskompetens.

Det är angeläget att en reglering om användning av digital teknik vid nedsatt beslutsförmåga värnar om den personliga integriteten och principerna om självbestämmande och inflytande. Utredningen föreslår därför en särskild bestämmelse för personer som, varaktigt, har nedsatt förmåga att lämna samtycke. Tre villkor måste vara uppfyllda för att behandling av personuppgifter ska få ske i dessa fall. Det första villkoret är att den som beviljats insatsen inte endast tillfälligt saknar förmåga att ta ställning i frågan. Det andra villkoret är att den enskildes vilja ska klargöras så långt som möjligt. Den enskilde ska genom olika stödåtgärder ges möjlighet att uttrycka sin inställning till behandlingen av personuppgifter. Det tredje villkoret är att det vid utredning av den enskildes inställning inte framkommer att han eller hon skulle ha motsatt sig personuppgiftsbehandlingen.

I SoL och LSS finns bestämmelser om möjligheter att överlåta uppgifter på enskild person. Uppgifter som innefattar myndighetsutövning får dock inte överlämnas. Utredningens uppfattning är att bedömningen av om en person har nedsatt förmåga att samtycka till personuppgiftsbehandling och bedömningen att personuppgifterna får behandlas utan samtycke inte utgör myndighetsutövning. Bedömningen bör därför kunna göras av en privat utförare.

För personer som av olika skäl har nedsatt beslutsförmåga kan det vara svårt att förstå information inför ett beslut, att komma fram till ett eget ställningstagande eller att kunna uttrycka ett beslut på ett begripligt sätt. Socialstyrelsen bör därför, enligt förslaget, få i uppdrag att ta fram ett metodstöd för att personalen ska kunna stödja personer med nedsatt beslutsförmåga att uttrycka sin inställning till personuppgiftsbehandlingen.

Den bedömning som personalen gör av den enskildes förmåga att lämna samtycke till behandling av personuppgifter ska dokumenteras. Av dokumentationen bör det framgå hur det har säkerställts att förutsättningarna är uppfyllda för att behandla den enskildes personuppgifter. Utredningen bedömer att gällande dokumentationskrav i SoL och LSS är tillräckliga och att det därför inte finns anledning att föreslå ytterligare reglering. Vidare menar utredarna att det redan av den befintliga regleringen på området följer att uppföljning ska ske.

Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Skärholmens stadsdelsnämnd och Norra innerstadens stadsdelsnämnd.

Skärholmens stadsdelsnämnd har inte inkommit med svar. På grund av kort remisstid har socialförvaltningen inkommit med ett kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 18 augusti 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ställer sig överlag positiva till förslagen i utredningen och bedömer att det går i linje med kommunens ambition om omställning till framtidens socialtjänst genom att öka användningen av digital teknik. Rätten till information och kommunikation samt tillgång till ny teknik är ett av nio fokusområden i stadens program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Stadsledningskontoret är positiva till de föreslagna förändringarna i SoL och LSS som tydliggör möjligheten att använda digital teknik då välfärdsteknik kan ha stor betydelse för ökad självständighet och livskvalitet för brukare och ökad trygghet för dess anhöriga. Stockholms stad arbetar redan idag aktivt med digitalisering i linje med kvalitetsprogrammet. Kontorets bedömning är att lagregleringarna inte medför några skillnader i sak då det redan idag är möjligt att använda digital teknik och digitala tjänster inom SoL och LSS. Det är positivt att den föreslagna regleringen tydliggör att användandet av digital teknik är möjlig även vid insatser utan föregående behovsprövning.

Det faktum att det är upp till varje kommun att avgöra vilka insatser som ska erbjudas digitalt är både positivt och en eventuell utmaning då detta erbjuder flexibilitet utifrån lokala förutsättningar men kan riskera att bidra till ojämlikhet över landet. Det är viktigt att det finns en trygghet i att insatsernas tekniska förutsättningar är väl utredda, att lösningarna är robusta, kvalitetssäkrade och lever upp till gällande lagkrav. Att säkerställa detta inom varje kommun kan vara en utmaning och det kan därför finnas behov av stöd på nationell nivå, bland annat för att säkerställa vilka

tekniska förutsättningar som behöver vara uppfyllda för digitala insatser inom offentlig sektor.

Stadsledningskontoret är positiva till att förslaget är teknikneutralt då det sker stor utveckling inom området välfärdsteknik och det möjliggör för staden att hitta och nyttja innovativa digitala lösningar. Viss välfärdsteknik kan uppfylla flera syften varför det är bra att utredningen fastslår att tekniska lösningar som fungerar både som arbetsredskap och som en del i utförandet av en insats enligt SoL eller LSS omfattas av förslaget.

Stadsledningskontoret delar också utredningens bild av att det är viktigt att värna om den personliga integriteten och principerna om självbestämmande och inflytande och är därmed positiva till den föreslagna förändringen i SoLPUL. Barnets rätt till information, delaktighet och inflytande lyfts fram i utredningen, i linje med barnkonventionen.

Utredningens förslag om att Socialstyrelsen bör få i uppdrag att ta fram ett metodstöd för att personalen ska kunna stödja personer med nedsatt beslutsförmåga att uttrycka sin inställning till personuppgiftsbehandlingen ser stadsledningskontoret som välbehövligt. Det bör även inkludera riktlinjer för hur barns medgivande ska hanteras utifrån ålder och mognad, samt hur bevisbördan för ett lämnat medgivande ska hanteras av personuppgiftsansvariga. Stadsledningskontoret ser dock att det finns behov av ytterligare stöd, exempelvis bedömningar av och kompetens kring integritetsperspektivet kopplat till digital teknik.

Socialtjänsten ska, med den nya socialtjänstlagen, bli mer kunskapsbaserad och därför är det viktigt att användningen av välfärdsteknik dokumenteras och bidrar till kunskapen, utan att inskränka på den personliga integriteten. Utredningen menar att det i vissa fall kan vara så att en insats med digital teknik behöver följas upp mer frekvent än vad som gäller vid andra insatser, exempelvis om en enskild har en progressiv sjukdom som påverkar kognitiva förmågor. I sådana fall behöver det följas upp att den enskilde förstår syftet med tekniken, hur den används och hans eller hennes inställning. Utredningen, liksom stadsledningskontoret, ser dock att kravet på uppföljning av insatser redan framgår av gällande lagstiftning.

Stadsledningskontoret ser inte att utredningens förslag innebär några större ökade kostnader för staden. Bedömningar av enskildas beslutsförmåga kan medföra en viss ökad administration och delvis nya arbetsuppgifter för den som bedriver verksamheten vilket kan innebära en ökad kostnad.

Utredningens förslag innebär inte att användandet av digital teknik blir tvingande men den digitala omställningen inom socialtjänsten kan komma att bli kostsam för staden, framförallt till en början, då inköp av nya digitala system och hjälpmedel samt underhållet av dessa system kräver investeringar. Vidare ser stadsledningskontoret att stadens verksamheter kan behöva stöd och kompetenshöjande insatser inom området, exempelvis kunskap om den digitala tekniken som ska erbjudas och vad som behövs för att kunna bedöma om en insats håller god kvalitet, samt kunskap för att kunna

stödja den enskilde i användandet av tekniken. Stadsledningskontorets, och utredningens, förhoppning är dock att omställningen på sikt kommer att innebära ekonomiska besparingar genom att en ökad användning av digital teknik kan bidra till effektivisering av socialtjänsten.

Stadsledningskontoret föreslår att remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Socialförvaltningen

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 21 juli 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Socialförvaltningen ställer sig överlag positiv till förslagen i utredningen och bedömer att det går i linje med kommunens ambition om omställning till framtidens socialtjänst genom att öka användningen av digital teknik.

Mervärden i lagförslaget

Förvaltningen anser att användningen av välfärdsteknik inom kommunens insatser enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) är av stor betydelse för ökad självständighet och livskvalitet för brukare och ökad trygghet för dess anhöriga.

Etiska och juridiska aspekter av användningen av digital teknik i socialtjänsten såsom frågor om informerat samtycke och dataskydd är tydligt beskrivet i betänkandet. Förvaltningen ser positivt på att införa tillägg i behandling av personuppgifter gällande integritetskänslig teknik så som övervakning, identifiering av rörelser och att visa var personer befinner sig geografiskt.

Socialförvaltningen bedömer att lagförslagets teknikneutralitet borgar för en långsiktig hållbar reglering med utrymme för innovation och utveckling av insatser enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Utmaningar vid tillämpning av digital teknik

I betänkandet konstateras att det inte finns några generella hinder mot att använda digital teknik i socialtjänsten och insatser enligt LSS och SoL, men det kan finnas specifika begränsningar och krav som måste beaktas i varje enskilt fall. Socialförvaltningen kan emellertid se en rad utmaningar vid införande av lagändringen.

Kostnader och resurser

Enligt betänkandet bedöms regleringen inte medföra ökade kostnader för kommuner eller andra som bedriver verksamhet inom socialtjänsten eller enligt LSS. Det bedöms snarare ge samhällsekonomiska besparingar genom att en ökad användning av digital teknik kan bidra till effektivisering av socialtjänsten.

Socialförvaltningen delar i stort denna uppfattning. Tekniken bör medföra att medarbetare i högre utsträckning kan fokusera på omsorg i form av psykosocialt stöd. Dock kan inköp av nya digitala system och hjälpmedel samt underhållet av dessa system kräva investeringar.

Tillämpning av digital teknik i kommunen kommer kräva flexibla system med utrymme för integration mot andra system samt utveckling och uppdateringsmöjligheter. Om detta saknas kommer omställningen bli mer kostsam i tid och resurser.

Digital kompetens

En potentiell begränsning som kan göra att omställningen för tillämpning tar tid, kan vara brist på teknisk kompetens och digital mognad hos medarbetare inom socialtjänsten att använda digitala verktyg och system på ett effektivt sätt. Denna synpunkt lyftes även i remissyttrandet avseende välfärdsteknik i äldreomsorgen.

En prioriterad fråga vid införande av lagförslaget kommer vara att utforma utbildningsinsatser för att höja digital kompetens. Det behöver göras en inventering för att fastställa på vilka nivåer och inom vilka befattningar kompetensen behöver stärka för att öka digital delaktighet hos befintligt anställda. Det behöver troligtvis även rekryteras medarbetare med digital kompetens för att underlätta implementeringen.

Uppföljning och utvärdering

I betänkande saknas tydlig beskrivning av hur uppföljning och utvärdering av effekten av digital teknik i socialtjänsten ska gå till. Det gör det kan ta längre tid att identifiera och åtgärda eventuella hinder som uppstår.

Barnrättsperspektiv

Socialförvaltningen tillstyrker betänkandets ambition att stärka barnets rättigheter vid användning av digital teknik inom socialtjänsten. Det är positivt att barnets rätt till information, delaktighet och inflytande lyfts fram, i linje med barnkonventionen.

Betänkandets tydliga definition av medgivande och dess krav på att detta ska vara frivilligt, informerat och otvetydigt, välkomnas också. Det är särskilt viktigt med tydliga riktlinjer för hur barns medgivande ska hanteras utifrån ålder och mognad, samt hur bevisbördan för ett lämnat medgivande ska hanteras av personuppgiftsansvariga.

För att möjliggöra ett rättssäkert och praktiskt genomförande behövs stöd tas fram i form av vägledningar, utbildning och resurser, särskilt i bedömningen av barns mognad och vid dokumentation av medgivanden.

Socialförvaltningens kontorsutlåtande översänds till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd

Norra innerstadens stadsdelsnämnds remissvar, genom ordförandebeslut, daterat den 24 juli 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser som helhet positivt på förslagen som presenteras i utredningen och intentionen att fler av de som vill ska kunna ta del av insatser med stöd av välfärdsteknik.

Vad gäller användningen av digital teknik, som förslagen i utredningen syftar till att skapa förutsättningar för, ser förvaltningen att det kan vara något nytt för både medarbetare och för den som ska ta emot insatsen. Det är därför viktigt att det finns en trygghet i att insatsernas tekniska förutsättningar är väl utredda, att lösningarna är robusta, kvalitetssäkrade och lever upp till gällande lagkrav. Att säkerställa detta inom varje kommun kan vara en utmaning och det skulle därför finnas behov av stöd på nationell nivå för att säkerställa vilka tekniska förutsättningar som behöver vara uppfyllda för digitala insatser inom offentlig sektor.

Det är kommunerna själva som ska avgöra vilka insatser som ska erbjudas digitalt. Förvaltningen ser att det å ena sidan kan vara nödvändigt utifrån att lokala förutsättningar och behov kan variera mellan kommuner. Å andra sidan riskerar det att bidra till ojämlikhet mellan kommuner i landet. I utredningen beskrivs att tillgången till teknik redan idag är ojämlik ur flera perspektiv; utbudet skiljer sig åt mellan olika kommuner och inom kommunerna finns skillnader i vilka målgrupper som erbjuds tekniken. Förvaltningen ser en risk i att digitala insatser främst kan komma att erbjudas till invånare i kommuner med goda resurser och möjligheter att bygga upp och förvalta en egen robust It-struktur. Förvaltningen ser därför att kommuner kan behöva stöd i att driva och kvalitetssäkra utvecklingen på detta område för att digitala insatser ska kunna erbjudas alla invånare med behov av dessa. Förvaltningen ser även att det kan behövas kunskapsstöd i syfte att kommunerna ska kunna arbeta kunskapsbaserat, detta eftersom tekniken många gånger är ny och att det saknas upparbetad kunskap på området för många kommuner.

I utredningen beskrivs att Socialstyrelsen bör få i uppdrag att ta fram ett metodstöd för att personal ska kunna stödja personer med nedsatt beslutsförmåga att uttrycka sin inställning till personuppgiftsbehandling. Förvaltningen anser att ett sådant stöd är välbehövligt men ser också att det kan tillkomma andra behov av kompetenser som i dagsläget ligger utanför nuvarande kompetensprofiler. Till exempel tillhör bedömningar av och kompetens kring vilken digital teknik som är mest känslig ur ett integritetsperspektiv vanligtvis inte socialsekreterares eller biståndshandläggares kompetens, varför utbildningsinsatser på detta område kan vara nödvändiga. Det kan även handla om behov av kunskap om den digitala tekniken som ska erbjudas och som behövs för att kunna bedöma om en insats håller god kvalitet, samt kunskap för att kunna stödja den enskilde i användandet av tekniken. Kunskap för att stödja den enskilde kan också behöva stärkas hos fler funktioner än biståndshandläggare och socialsekreterare, till exempel hos personal i utförarverksamheterna. Förvaltningen

ser sammantaget att det kan innebära kostnadsökningar i form av utbildning av befintlig personal eller rekrytering av personal med mer teknisk kompetens.

Därutöver ser förvaltningen även att kompetens inom It och upphandling kommer att bli allt viktigare för kommunerna framöver.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.